

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/14, p. 491-512

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11874>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Ahmet AKKAYA – Doç. Dr. Mesut GÜN

This article was checked by iThenticate.

IRAK'TA YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRENEN ÖĞRENCİLERİN TÜRKİYE, TÜRKLER VE TÜRKÇE ALGISI*

Salih UÇAK**

ÖZET

Yabancıların Türk ve Türkiye algısı; coğrafya, milliyet, din, dil, kültür ve tarih gibi değişkenlere bağlı olarak olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. Bu çalışma, Türkoloji bölümünde yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Iraklı öğrencilerin Türkiye, Türkler ve Türkçe algısını konu edinmektedir. Çalışmada algıların belirlenmesi amacıyla anket hazırlanmıştır. 18 sorudan oluşan anket, belirlenen üç kategoriye göre betimsel yöntemle analiz edilmiştir. Anket dışında aynı öğrenci grubuna, yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Anket ve görüşme formu, farklı tarihlerde dil pratiği için Türkiye'ye gelen Irak-Erbil Selahaddin Üniversitesi Türk Dili Bölümü öğrencilerine uygulanmıştır. Toplam 25 öğrenciye anket ve görüşme formu dağıtılmış; bu 25 öğrencinin değerlendirmeleri dikkate alınmıştır. Nitel araştırmanın veri analizinde yaşanan sıkıntılar nedeniyle öğrencilerle yapılan görüşmeler, sistematik analiz tekniğine uygun olarak anketle ilişkilendirilmiş, veriler buna göre yorumlanmıştır. 2015'te kız- erkek farklı yaş gruplarına uygulanan bu anket, öğrencilerin Türkiye, Türkler ve Türkçe algılarının sıklık derecesi ile değer boyutunu ölçmeyi amaçlamaktadır. Elde edilen veriler değerlendirildiğinde Türkoloji bölümünde okuyan öğrencilerin genel olarak Türkiye, Türkler ve Türkçe konusunda olumlu algı geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Türkiye, Iraklı öğrenciler için komşu ve İslam ülkesi; kültür, sanat, bilim, ticaret, eğitim alanında gelişmiş; denizleri, tarihi, camileri, doğasıyla güzel ve manzaralı "taşı toprağı altın bir ülke"dir. Öğrenciler, Türk ve Irak kültürlerinin dil, giyim, eğitim, politika, sosyal mekânlar, ticaret, ilerleme, kültür, fikir, anlayışlar konusunda farklılaştığını düşünmektedir. Iraklı öğrencilerin ekseriyeti, Türkiye'de rahatça yaşayabileceğini düşünmektedir. Iraklı öğrencilere göre Türkler; dost, iyi, yardımsever, kardeşçe, sevgi duyan, sempatik, pozitif ve çalışkandır. Bazı öğrenciler, Türklerin Avrupalılara benzediğini, değerlerini kaybedip farklılaştığını ve Iraklılara benzemediğini düşünmektedir.

Anahtar Kelimeler: Algı, Diaspora, Irak, Türkçe, Türkiye

*Bu çalışma 23-25 Haziran 2014 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilen "Eğitimle Barış" Sempozyumunda sunulan aynı başlıklı sözlü bildirisinin genişletilmesiyle oluşturulmuştur.

** Dr. Milli Eğitim Bakanlığı/Erbil Başkonsolosluğu, El-mek: salihucak21@hotmail.com

THE PERCEPTION OF LEARNERS TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE IN IRAQ FOR TURKEY, TURKS AND TURKISH

ABSTRACT

The perception of foreigners about Turks and Turkey can be positive or negative depending on factors such as geography, nationality, religion, language, culture and history. This study is about learning Turkish as a foreign language in the Department of Turcology, the perception of Iraqi students for Turkey, Turks and Turkish. A questionnaire was prepared in order to determine the perceptions in the study. The questionnaire consisting of 18 questions was analyzed by descriptive method according to three determined categories. Apart from the questionnaire, a semi-structured interview form was applied to the same group of students. The questionnaire and interview form was applied to the students of the Turkish Language Department of Iraq-Erbil Salahaddin University, who came to Turkey for language practice at different dates. A total of 25 student questionnaire and interview forms were distributed; the evaluations of these 25 learners have been taken into consideration. Due to the difficulties in data analysis of the qualitative research, the interviews with the students were associated with the questionnaire in accordance with the systematic analysis technique and the data were interpreted accordingly. This questionnaire, which is applied to different age groups in 2015, aims to measure the value dimension with the degree of frequency of Turkey, Turks and Turkish perceptions of students. When evaluated the data, it has been observed that the students who study in the Department of Turcology generally developed positive perception of Turkey, Turks and Turkish. Turkey is a neighbor and Islamic country for Iraqi students; with its culture, art, science, trade, education; seas, history, mosques, landscape and with its beautiful nature, it can be says "a golden country". Students think that Turkish and Iraqi cultures are different in terms of language, clothes, education, politics, social areas, trade, progress, thoughts and understandings. The majority of Iraqi students think that they can live comfortably in Turkey. According to the Iraqi students, the Turks are friendly; Good, helpful, fraternal, loving, sympathetic, positive, hardworking people. Some students think that the Turks look like Europeans, lose their values and do not look like the Iraqis.

STRUCTURED ABSTRACT

Purpose:

The perception of foreigners about Turks and Turkey can be positive or negative depending on factors such as geography, nationality, religion, language, culture and history. This study is about learning Turkish as a foreign language in the Department of Turcology, the perception of Iraqi students for Turkey, Turks and Turkish. A questionnaire was prepared in order to determine the perceptions in the study. The questionnaire consisting of 18 questions was analyzed by descriptive method according to three determined categories. Apart from

Turkish Studies

the questionnaire, a semi-structured interview form was applied to the same group of students. The questionnaire and interview form was applied to the students of the Turkish Language Department of Iraq-Erbil Salahaddin University, who came to Turkey for language practice at different dates. A total of 25 student questionnaire and interview forms were distributed; the evaluations of these 25 learners have been taken into consideration. Due to the difficulties in data analysis of the qualitative research, the interviews with the students were associated with the questionnaire in accordance with the systematic analysis technique and the data were interpreted accordingly. This questionnaire, which is applied to different age groups in 2015, aims to measure the value dimension with the degree of frequency of Turkey, Turks and Turkish perceptions of students.

Language is not just a tool of speech and agreement; is an entity that bridges cultures and communicates between civilizations. This truth will be seen more especially when foreign language teaching is taken into consideration. The language issue is confronted by language teachers and students in many different dimensions. One of the best materials that can be used to develop language consciousness is the transfer of cultural values of that language. Transmission of cultural values makes it permanent. The country visits of foreign language learners are regarded as an important topic in this context. Language is the first and basic element of the culture, the most precious treasure of it and language is one of the reasons for existence of culture. Language and culture are two concepts that complement each other in many directions. Therefore, it is not possible to think culture different from language and language from the culture. While culture cannot be considered separately from language, it would be pointless to try to teach the language without culture to try to teach only the foreign language linguistic form.

Method:

The study was conducted in a qualitative research design. Survey and semi-structured interview form were applied to see and evaluate the perception levels of the sampling group. In the study, document analysis was used as the data collection method and the obtained data was subjected to descriptive analysis. The information obtained by descriptive analysis is presented in the findings section the explanations and interpretations are made accordingly to that data. The theme of the work has been created with the result creation, meaning and association processes. Analysis of observation and interview processes has been chosen as an effective method in the processing of qualitative data.

Results:

The study sheds light on the changes in perception after learning Turkish and visiting Turkey with the perceptions of the participants before learning Turkish. The opinions and thoughts in the interview form give us interpretive information as much as the ability to tell about the change line of student perceptions. In this study; we believe that it will serve as a model for sharing similarities between countries, languages and cultures and for similar applications such as communication and coexistence culture.

Discussion and Conclusions:

When evaluated the data, it has been observed that the students who study in the Department of Turcology generally developed positive perception of Turkey, Turks and Turkish. Turkey is a neighbor and Islamic country for Iraqi students; with its culture, art, science, trade, education; seas, history, mosques, landscape and with its beautiful nature, it can be says "a golden country". Students think that Turkish and Iraqi cultures are different in terms of language, clothes, education, politics, social areas, trade, progress, thoughts and understandings. The majority of Iraqi students think that they can live comfortably in Turkey. According to the Iraqi students, the Turks are friendly; Good, helpful, fraternal, loving, sympathetic, positive, hardworking people. Some students think that the Turks look like Europeans, lose their values and do not look like the Iraqis.

Keywords: Perception, Diaspora, Turkey, Turkish, Iraq.

1. Giriş

Sürekli değişen ancak ilişkiler bakımından çok eski ve karma yapıların söz konusu olduğu Irak'ta Türkiye, Türkler ve Türkçe algısının Türkoloji öğrencilerinin bakış açısıyla nasıl olduğunu tespit etmek, Türkiye'nin vizyon ve misyon değerlendirmesi bakımından önemlidir. Bu bağlamda Türkçe öğrenen ve Türkiye'yi ziyaret eden öğrencilerin algı düzeylerini sınıflandırarak öğrenmek, dil öğretimi kadar diğer bütün alanlar için dikkate değer bir konudur.

Son zamanlarda Türkiye-Irak ilişkilerinde yaşanan olumlu havanın ne kadar sürdürülebilir olduğu tartışılrsa da, bu ilişkilerin değişken bir nitelik taşıdığı muhakkaktır. Türkiye'nin jeo-stratejik önemini ön plana çıkarması, son dönem Türk dış politikasının en önemli özelliklerinden biridir. Ekonomik ilişkiler başta olmak üzere pek çok alanda Irak'la ivme kazanan bir diyalogun varlığı söz konusudur.

2000'li yıllardan sonra dış politikada kullanılan 'ortak kader' kavramı, Ankara'nın dost ve komşu ülkelere daha yakın ve sıcak bir ilişki kurma isteği altında yatan niyeti işaret etmektedir. Bu, özelden Irak için daha başka bir anlam içermektedir. Irak'ın işgaline karşı çıkmış bir İslam ülkesi olarak Türkiye'nin Irak'ın yanında olduğunun teyididir. Aslında 'ortak kader' söylemi, Ankara'nın oluşturmak istediği ortak siyasi ve ekonomik çıkarların sağlanmasında Türkiye'ye büyük bir kolaylık sağlamaya yönelik olduğu da söylenebilir.

Ankara'nın şimdiye kadar Ortadoğu bölgesinde uyguladığı hızlı ve radikal politika değişiklikleri Irak'la ilişkilere de yansımıştır. Ortadoğu'daki birçok sınırın yapay bir biçimde çizildiği ve Avrupa Birliği'nde olduğu gibi sınırların anlamsızlaştırılabileceği tezi Türkiye tarafından sıklıkla dile getirilmektedir (Oktav, 2010: 67). Dış politikada uzun projeksiyonlar her zaman istenilen bir tavır olsa da bu, sürekli değişim geçiren Ortadoğu için genel geçer doğrular oluşturamamaktadır. Bu bölge için Türkiye gibi öncü ülkelerin ana politika ekseninde zaman zaman değişimler olmakta, esnek alternatif manevralar şartlara göre yeniden yorumlanabilmektedir.

Yaşanan değişimlerin ne ölçüde taktiksel, ne ölçüde stratejik olduğu, ülkeler nezdinde daima dikkatle takip edilmektedir. Son on yılda genel bir paradigma değişimi olduğunu; görünüşe göre bu değişimde Türkiye'nin öncü, Irak merkezli ilişkilerde Kürt Bölgesi'nin aktivist, Bağdat'ın ise tepki gösteren taraf olduğunu ve son olarak da kötünün iyisini seçmek zorunda olan bütün aktörlerin

tercihlerinin muhtemel sonuçları konusunda büyük bir ikilemede kaldıklarını söylemek gerekir(Ofra, 2013: 66).

Siyasi ve ekonomik ilişkilerin kalıcılığı veya niteliği çoğunlukla iki ülke arasında geliştirilen kültürel ve sosyal ilişkilere bağlıdır. Dolayısıyla TİKA, Yunus Emre Enstitüsü gibi kuruluşlar ile Türkoloji bölümlerinin rolü, azımsanmayacak derecede kıymetlidir. Bu bakımdan ülke halklarının bakış açısı, algı düzeyleri ve yargıları, ikincil gibi duran ama uzun vadede daha etkili olan bu kurum ve kuruluşların geliştirdiği ilişkiler ağına bağlıdır. Çalışmamız daha çok bu noktada değerlendirilmelidir.

1.1. Dil, Kültür ve Diaspora

Diaspora kavramı, “siyasi öznellik” bakımından değerlendirildiğinde bilinen anlamının dışında bugün başka anlamlar içermesi gerektiği fikri ortaya çıkmaktadır. Bilinen anlamı ile ‘yerinden yurdundan göç eden insanların oluşturdukları azınlık’ bugünkü diasporayı çok da karşılamamaktadır. Eskiden ‘etni site, dini inanç, aidiyet ve eşitlik’ gibi kavramlarla sık sık kullanılan bir boyut taşımaktayken bugün ‘çokkültürlülük, dil, imtiyaz...’ gibi temaların içerdiği daha seçkin bir boyut taşımaktadır.

Otantik özelliği bir tarafa bırakılırsa diaspora, bugün çok daha güçlü ve farklı bir yaklaşımı ifade etmektedir (Tashmin, 2016: 13) ‘Öz farkındalık’ bakımından diaspora, dünyanın hemen her yerinde uluslararası ilişkilerin kurulmasında, sosyal ve ekonomik politikaların üretilip takip edilmesinde önemli bir role sahiptir.

Diaspora olgusunu dil, kültür ve toplumsal aidiyet bağlamında değerlendiren Rosa ve Trivedi, post-yapısalcı yaklaşımlarla yeni yöntem ve süreçlerin bu konuda öne çıktığını ifade ederek meselenin “çok çeşitlilik” arz ettiğini belirtmektedirler(Rosaand, Trivedi, 2016: 330).

Yeni nesil yaklaşımların hakim olduğu diaspora kavramını; geleceği şekillendirmek, yeni vizyonlar üretmek, her türlü sosyal, politik, ekonomik ve kültürel öğeyi ‘belli amaçlar’ doğrultusunda kullanmak üzere organize edilmiş bir olgu olarak tanımlamak gerekmektedir. Buna göre “kopuntu” olmayan ancak ülke adına “pozitif” sayılabilecek duygu ve düşüncenin aktarılması, farklı milletlere ait ‘dost düşünceler zemini oluşturmak’ yeni nesil diasporanın en önemli hedefi olacaktır. Buna göre ülke dışına ihraç edilen en önemli meta artık teknoloji ürünleri, otomotiv veya ağır sanayi değil belki de ‘dil ve kültür’ gibi ‘değeri kendinden büyük metalar’ olduğunu düşünmek gerekir. Dil ve kültür ihracı, bu bağlamda üzerinde yeniden düşünülmesi gereken iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Dil ve kültür merkezleri, Türkoloji kürsüleri, kurslar ve otantik çalışmaların kısa vadede görülmeyen ancak geleceği şekillendirmede çok önemli roller üstlendiklerini bilmek ve kabul etmek gerekir.

Çalışma, bir bakıma bu yeni yaklaşımın yansımasıdır. Yurt içinde veya yurt dışında aidiyeti ne olursa olsun dil ve kültür kavramlarının kapsamına ‘belli bir bilinçle’ alınan her kişi, ‘potansiyel diaspora’ adayı olarak görülmelidir. Duygu ve düşüncenin bu yolla ‘olumluya evrilmesi’ en ciddi diasporik eylem olarak okumak ve değerlendirmek gerekir.

Her kültürün ona kendi kimliğini kazandıran, kendine özgü bir dili vardır. Dilin içinde kültürün bütün özellikleri ve tarihsel, toplumsal tüm birikimleri bulunur. Dilin yalnızca göstergeler dizgesi değil, aynı zamanda kültür demek olduğu kabul edilirse, dil öğrenimi ve öğretiminde kültür ögesini hiçbir zaman unutmamak gerekir(Bölükbaş, Keskin 2010: 225). Dil bir toplumun kültürel ürünüdür ve dil kültürü, kültür dili beslemektedir. Bu nedenle yabancı dil öğretiminde bu temel özellik daima dikkate alınmalı, dil öğrencileri bu bilinçle hareket etmelidir.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Dil, sadece bir konuşma ve anlaşma aracı değil; kültürler arasında köprüler kuran, medeniyetler arasında iletişim sağlayan bir varlıktır. Özellikle ‘yabancı dil öğretimi’ dikkate alındığında bu hakikat, daha çok görülecektir. Dil meselesi, dil öğrencileriyle dil öğrencileri

açısından çok daha farklı boyutlarda karşımıza çıkmaktadır. Dil bilincinin gelişmesi için kullanılabilir en iyi materyallerden biri, o dile ait kültürel değerlerin aktarılmasıdır. Kültürel değerlerin aktarılması kalıcılığı sağlar. Yabancı dil öğrenen öğrencilerin ülke ziyaretleri bu bağlamda önemsenen ve üzerinde ısrarla durulan bir konu olarak değerlendirilmektedir.

Dil, kültürün ilk ve temel unsuru; en değerli hazinesi ve varlık nedenlerinden biridir. Dil ve kültür, birbirini pek çok yönden tamamlayan iki kavramdır. Dolayısıyla ne dili kültürden ne de kültürü dilden ayrı düşünmek mümkündür. Dil kültürden, kültür de dilden ayrı düşünülemezken yabancı dil öğretiminde o dilin kültürüne yer verilmemesi, sadece yabancı dilin dizgesel biçiminin öğretilmeye çalışılması anlamsız olacaktır(Sarıtaş, Akkaya, 2015: 1300).

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin standartlaşması noktasında yapılan her çalışmanın önemli olduğunu, bu bağlamda alan taramalarına, nitel çalışmalar ile yöntem ve metot uygulamalarına daha çok ağırlık verilmelidir.

Dil öğretimi, son zamanlarda önem kazanan alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Küresel dünyanın iletişimi önceleyen dil yaklaşımı ile iletişimsel dil yöntemi önem kazanan bu alanın odak noktası olmasında olumlu bir etkiye sahiptir. Dil öğretiminde artık asıl amaç, hedef dilde öğrencilere iletişim yeterliliği kazandırmak ve günlük ihtiyaçlarını zorlanmadan karşılama becerileri kazandırmaktır.

Örneklem grubu, Erbil Selahaddin Üniversitesi Türk Dili Bölümü'nde öğrenim gören öğrenciler, hedef dilin konuşulduğu ortamda, günlük hayatın içinde yaşayarak dil öğrenmelerini sağlamak amacıyla 2012-2016 yılları arasında gruplar halinde Türkiye'ye getirilmiştir. Böylece sıkıcı sınıf ortamından uzaklaşarak; dil ve kültür birlikteliğinin sağlandığı asıl bağlamda dil öğrenimine katkıda bulunulmuştur.

Günlük hayatın akışında anadili konuşucuları tarafından farkına bile varılmayan dil ve kültür unsurları, yabancı dil öğrencileri açısından dil öğrenmeyi hem kolaylaştırır hem de eğlenceli bir hâle dönüştürür. Bu unsurların çeşitliliği, öğrencilerin ilgilerinin derse çekilebilmesinde önemlidir. Çünkü günlük hayatta karşılara çıkabilecek birçok durum doğrudan öğrencilere sunulmaktadır. Böylece, öğrenme ortamı yabancı dil kurallarının ezberlendiği sıkıcı bir bağlam olmaktan çıkarak gerçek hayatın kesitlerini sunan eğlenceli bir hâle dönüştürür (Tabak, Göçer, 2014: 153).

Türk Dili Bölümü olarak ikili görüşmeler çerçevesinde üniversite ve kurs merkezleriyle yapılan anlaşmalar sonucu, öğrencilerin her yaz kısa süreli olsa Türkiye'deki yaz kurslarına katılımları sağlanmış ve öğrenilen dile ait kültürel değerleri bizzat yerinde görme imkânı sunulmuştur. Türkçe yaz kurslarına katılmış, öğrenilen dile ait kültürel değerleri bizzat yerinde görme imkânına kavuşmuştur. Çalışmanın boyutu, hedef ve amaç açısından dikkate değerdir.

Dili bir kurallar bütünü olarak görmek ve bu kuralları klasik yöntemle kavratmaya çalışmak, dil öğretim sürecini zora sokmaktadır. Oysaki dil en iyi yaparak ve yaşayarak öğrenilir. Türkçeyi öğrenen bir yabancı öğrenme sürecinde aktif olmadığı sürece Türkçe iletişim yeteneği kazanamaz(Şeref, 2013: 44).

Yabancı dil öğrenmede en önemli engellerden biri 'dil bilgisi' kurallarıdır. Özellikle Türkçe gibi eklemeli bir dilin istisnai kuralları da dikkate alınınca öğrenciler tarafından fazlasıyla zor bulunabilmektedir. Evrensel dil kuralları dışında, hedef dile ait karmaşık dil kuralları öğrencileri kaygılandırmakta, özellikle konuşma ve yazma becerisinde geriye ket vurmaya neden olmaktadır.

Dilin öğretildiği topluma sosyal ve kültürel uyum konusu genellikle yabancı dil öğretiminde göz ardı edilmektedir. Ancak dil kullanıldığı toplumsal çevrede karşılık bulur. Özellikle yabancı dil öğretiminde bu durum çok önemlidir (Tabak, Göçer, 2014: 156). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde de sadece dil öğretimine odaklanılıp sosyal ve kültürel boyut dikkate alınmazsa başarılı olunamaz. Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi sürecinde sadece dil öğretimine odaklanılıp sosyal ve kültürel boyut dikkate alınmazsa başarılı bir dil öğretiminden bahsedilemez.

Örneklem grubunun “Türkçe Yaz Okulu” kapsamında Türkiye’ye gelerek dili kendi doğal akışı içinde öğrenebilme fırsatı bulmaları, dil öğrenme ve dil algılarının değişimi açısından oldukça önemlidir. Dil becerileri açısından bakıldığında üzerinde önemle durulması gereken beceri, konuşmadır. Sözlü iletişim kurabilen yabancı, diğer becerileri daha kolay kavramakta ya da bu becerilere geçiştedaha az zorlanmaktadır.

Kültürel ortam olarak hedef dilin bütün imkânlarından faydalanan öğrencilerin; dilini öğrendikleri ülke, ülke insanı ve dili hakkındaki tasavvurları, çalışmanın öncelikli amacıdır. Buna göre anket yöntemi ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile bu tasavvur ve görüşler yorumlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Çalışmamız nitel araştırma deseninde yürütülmüştür. Örneklem grubun algı düzeylerini görmek ve değerlendirmek üzere anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi kullanılmış, elde edilen veriler betimsel analize tabi tutulmuştur. Betimsel analizde, elde ettiğimiz bilgileri sunmak üzere bulgular kısmında açıklamalar ve yorumların verdiği imkândan faydalanılmıştır. Sonuç oluşturma, anlamlandırma ve ilişkilendirme süreçleri ile çalışmanın teması oluşturulmuştur. Gözlem ve görüşme süreçlerinin analizi, nitel verilerin işlenmesinde etkili bir yöntem olarak tercih edilmiştir.

Anket yöntemi ile elde edilen bilgilerin betimsel analiz yöntemiyle tatlılaştırılması ve bu tabloların amaca ve nitel veri analizine göre yorumlanmasıyla içerik açısından nesnel olana yakın bir sonuca ulaşmaya çalışılmıştır. Anket ile istatistikî bilgilerin elde edilmesi ve nicel analizin nitel analizle birleştirilerek karma bir yöntem kullanılması, bu tür çalışmalarda tespit ve yorum bakımından daha uygun görülmüştür.

Nitel araştırmalarda veri analizindeki çeşitlik ve esneklik önemsendiğinden anket ve görüşme formu aynı gruba uygulanmış, bilgilerin bu yolla sınırlama ve sınıflanması sağlanmıştır. Her nitel araştırmanın kendi iklimi olduğu gerçeğinden hareketle analiz ve betimlemeler tümevarım tekniğine göre işlenmiştir.

2.2. Araştırma/Örneklem Grubu

Çalışma Grubunun Özellikleri

Özellikler	Türkmen	Kürt	Arap	Toplam
Uyruk	6	17	2	25
Cinsiyet	Erkek / Kız 3/3	Erkek/Kız 10/7	Erkek / Kız 0/2	25
Eğitim	Lisans	Lisans	Lisans	25
Yaş	18-21 arası 8	22-25 arası 10	26-29 arası 7	25

Turkish Studies

Ankete katılan öğrenciler Irak'ta ikamet eden 6'sı Türkmen, 17'si Kürt ve 2'si Arap uyruklu öğrencilerden oluşmaktadır. Bu dağılım, bölümde okuyan toplam öğrencilerin uyruklarına paralel bir yüzdeyi de ifade etmektedir. Çalışmaya katılan 25 bireyin 13'ü erkek, 12'si kız öğrencidir. Katılımcıların tamamı lisans öğrencisidir. Öğrencilerin yaş aralığı 18-29'dur. Öğrencilerin yaş dağılımı dengelidir(18 yaşında 1, 19 yaşında 1, 21 yaşında 6, 22 yaşında 4, 23 yaşında 1, 24 yaşında 4, 25 yaşında 1, 26 yaşında 3, 27 yaşında 1, 29 yaşında 3 öğrenci).

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Örneklem grubuyla yapılan anket ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, tablolar haline getirilmiş ve yorumlanmıştır. Araştırma, örneklem grubunun ait olduğu ülkede geçen süreler boyunca (2011-2016) yapılan gözlem notları ile öğrenci görüşmeleri içerik analizi sonucu oluşan temalar doğrultusunda betimsel yöntem kullanılarak oluşturulmuştur. Betimsel analiz sonucu elde edilen veriler içerik analizi ile elde edilen verilerin yorumlanması ve açıklanmasında kullanılmıştır.

Anket hazırlanırken daha önce yapılan araştırmalar dikkate alınmış ve çalışmanın konusuna uygun soruların ilavesiyle yeni sorularla geliştirilmiştir. Ankette test, yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış soruların yanında mülakat/görüşme tekniği de kullanılmıştır.

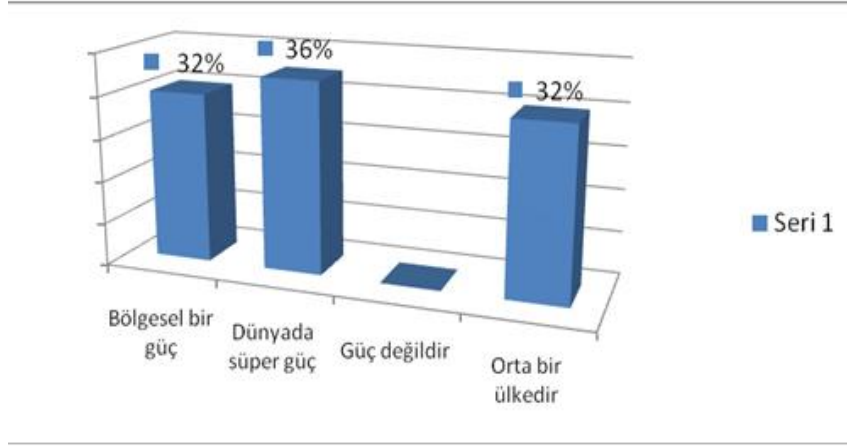
Anket ve yapılandırılmış görüşme formuna göre toplanan veriler, özgün haline bağlı kalınarak yorumlar yapılmış, doğrudan anlatım yerine bu görüşmeler dolaylı anlatım tekniği ile yeniden yorumlanmıştır. Elde edilen istatistikî bilgilerin değerlendirilmesinde nicel ve nitel analiz birleştirilerek karma bir yöntem kullanılmıştır. Bulgular kısmında özellikle betimsel yaklaşımla sistematik bir analiz yapılmış, sonuç ve tartışma bölümünde açıklayıcı yorumlar yapılarak karma bir analiz tekniğine başvurulmuştur.

Bu anket farklı tarihlerde dil pratiği için Türkiye'ye gelen Irak Selahaddin Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı öğrencilerine uygulanmıştır. Toplam 25 öğrenciye anket dağıtılmış, ankete cevap veren 25 öğrencinin değerlendirmeleri dikkate alınmıştır.

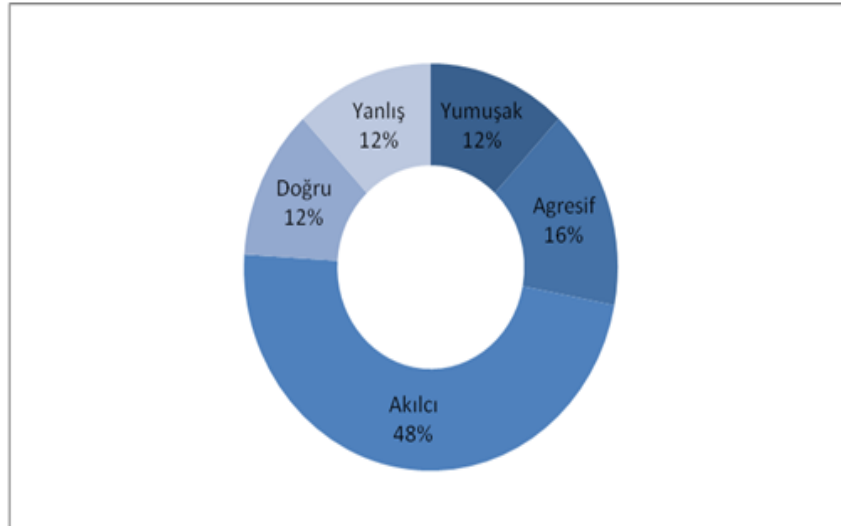
3. BULGULAR VE YORUMLAR

3.1. Türkiye Algısı

Türkiye'nin yabancılar nezdindeki yeri ve algısı, merak edilen bir olgu olduğu kadar; gelecek ile ilgili politik, sosyal, ekonomik ve kültürel değerleri de etkileyen bir konudur. Bu bakımdan 'dışardan bakan bir gözün' değerlendirmesi ile kendi aynasında kim olduğunu idrak etmeye çalışan bir ülkenin reel yapısı daha net okunacaktır. Algıların farklılaşması çeşitli faktörlere bağlı olsa da 'doğruluk payları' görecelik penceresinden dikkatle takip edilmelidir. Buna göre konu ile ilgili bulgularımız aşağıya çıkarılmıştır.

Tablo 1. Türkiye'yi nasıl görüyorsunuz?

Katılımcıların anket sorularına verdikleri cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin Türkiye'yi bir güç olarak gördükleri ortadır. Türkiye'nin dünyada ve bölgede "hatırı sayılır bir güç" olarak kabul edilmesi, özellikle son dönem politikalarla örtüşen bir algıyla netleştiği söylenebilir. Görüşmelerde öğrenciler, 2000'li yıllardan sonra sürekli yükselen bir Türkiye gördüklerini beyan etmişlerdir. "Türkiye, güç değildir" seçeneğinin hiçbir öğrenci tarafından işaretlenmemiş olması, "güçlü bir Türkiye imajı"nın yerleştiğini göstermektedir. Türkiye'nin son dönemde özellikle dış politika ve ekonomik önceliklerdeki 'pro-aktif' politik anlayışı, yabancılar tarafından daha çabuk fark edilmektedir. Görüşme ve gözlem süreçlerindeki gözlemlerimize bakarak Türkiye'nin "bir güç odağı" haline geldiğini belirleyen kırılma noktasının "one minute" olayı olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda özelde Ortadoğu'da genel anlamda dünya liginde Türkiye "var olma" sürecinde söz sahibi olmaya başlamıştır.

Tablo 2. Türkiye'nin şu anda yürüttüğü dış politikayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

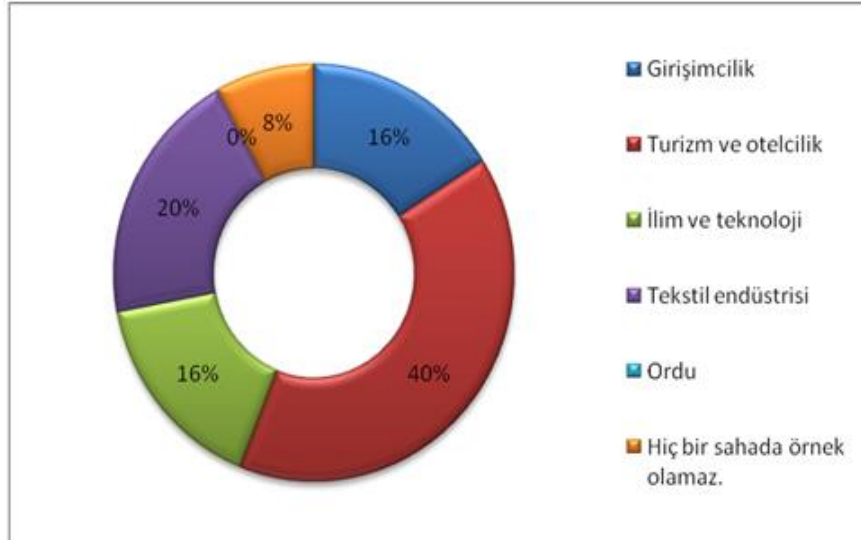
Turkish Studies

Öğrencilerin kahir ekseriyeti, Türkiye'nin şu anda yürüttüğü dış politikayı -% 48'le- akılcı olarak nitelendiriyor. 'Akılcı ve doğru' seçeneklerinin birlikte değerlendirme olasılığı düşünüldüğünde mevcut dış politikanın yabancılar tarafından benimsendiği kanaatine varılabilir. %12 gibi bir değerlendirmeye "yanlış bir dış politik" çizgiden bahsedilse de genel kanı yürütülen politikanın 'doğru' olduğunu göstermektedir.

Örneklem grubu dikkate alındığında verilen cevapların eksen kutupları bakımından farklılıkların olması muhtemeldir. Irak'ta bulunulan süre içinde yapılan gözlem ve edinilen tecrübeyle ile Türkiye-İrak ilişkileri son yıllarda iki merkez üzerinden yürütüldüğü gözlenmiştir. Erbil ve Bağdat hattında Türkiye'nin öncelikleri ile politik duruşları bu iki merkeze göre zaman zaman yükselip azalan, bazen çatışmaya bazen uzlaşmaya varan bir dizgede olduğu söylenebilir.

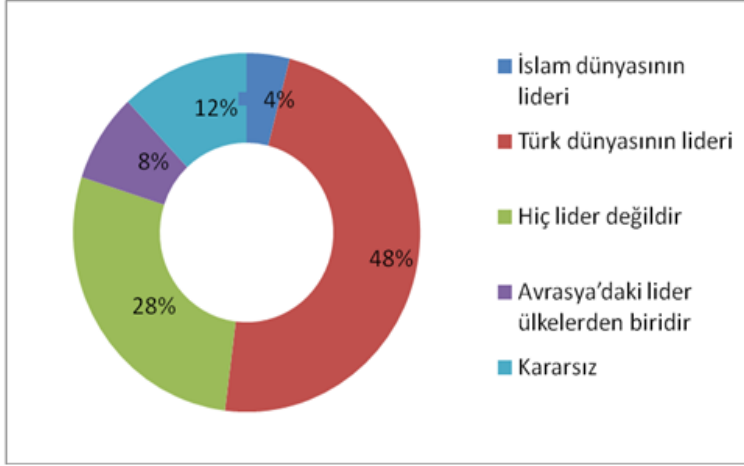
Ortadoğu uzmanı Ofra'ya göre, Ankara, Erbil ve Bağdat arasındaki ilişkiler üçgeni son birkaç yıl içinde gerçek bir devrim sürecinden geçmiştir. 20. yüzyılın büyük bir bölümünde Ankara'nın ortağı Bağdat iken, günümüzde Erbil olmuştur. Aslında bu büyük değişim çeşitli ekonomik, kültürel ve siyasi alanları da kapsamaktadır(Ofra, 2013: 65).

Tablo 3. Türkiye ekonominin hangi dallarında Irak için bir gelişme modeli olabilir?

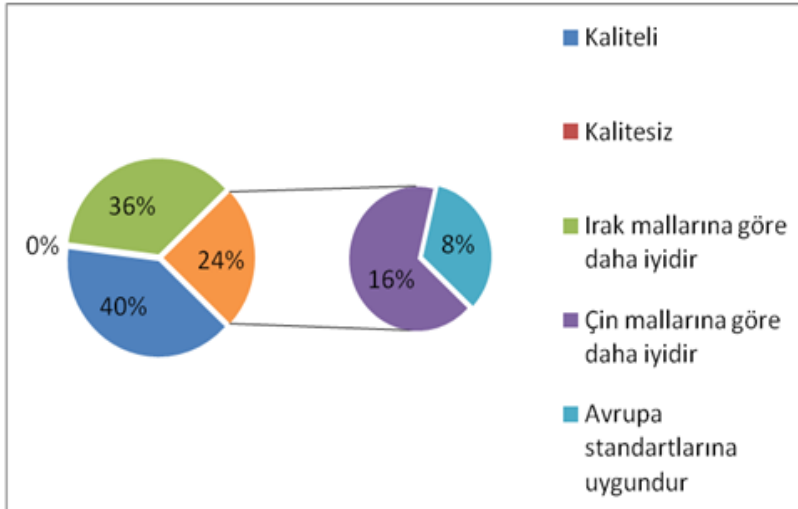

Türkiye'nin turizm ve otelcilik yönüyle (% 40) Irak'a gelişme modeli olabileceğini ifade eden öğrenciler, tekstil, girişimcilik ve teknoloji konusunda da Türkiye'yi model olarak görmekteler. Türkiye, özellikle yeni jenerasyon tarafından örnek alınan bir ülke konumundadır. Erbil sokaklarında Türk dizi ve medya sektöründeki bazı erkek ve kadın figürlerin 'rol model' olarak sunulması- kuaför, kafe, giyim mağazaları başta olmak üzere- bunun açık örnekleri arasında sayılabilir. Genç kuşak, Türkiye'yi takip etmekte, "Türk gibi giyinip yaşamayı" medenilik olarak görmektedir.

Türkiye'nin Ortadoğu ülkeleri için model olup olamayacağı tartışmalarına Türkiye tarafından bakıldığında bu fikrin kabul gördüğü söylenebilir. "Ortadoğu'da Türkiye Algısı 2010" adlı çalışmanın sonuçlarına göre; katılımcıların % 66'sı Türkiye'yi Ortadoğu ülkeleri için bir model olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Aynı soru Türkiye'de sorulduğunda destek siyasi açıdan %72, ekonomik açıdan %80, kültürel açıdan %82'dir(http://tese.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Turkiyede_Dis_Politika_Algisi.pdf). TESEV'in bu raporu ile yaptığımız çalışmanın aynı paralellikte olduğunu söylemek mümkündür.

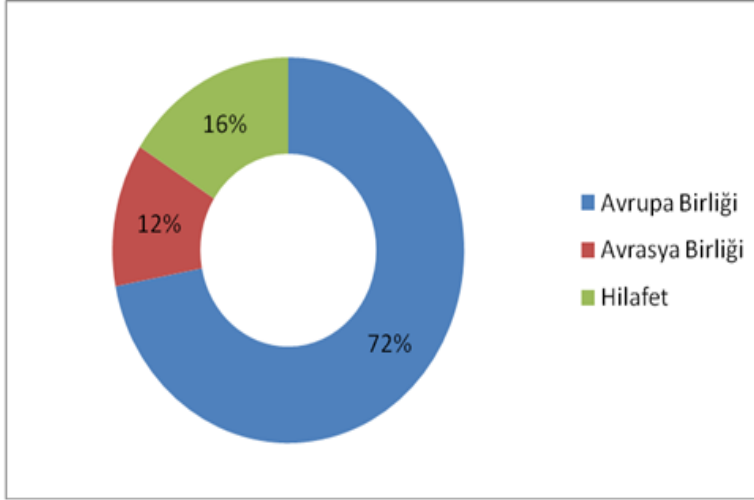
Tablo 4. Türkiye'nin İslam ülkeleri arasındaki konumu nedir?

Tablo, Türkiye'nin İslam ülkeleri arasındaki yeri konusunda katılımcıların farklı düşündüğü görülmektedir. Katılımcıların % 48'i Türkiye'yi Türk dünyasının lideri olarak görmektedir. Katılımcılar, Türkiye'yi İslam dünyasının lideri olarak görmezken, % 28'i de Türkiye'nin lider olmadığını düşünmektedir. Türkiye'nin güçlü bir devlet olduğunu beyan eden örneklem grubunun Türkiye'nin İslam dünyasındaki konumu hakkında verdikleri cevaplar ilginç görülebilir. Ancak Irak'ın mezhepsel tarafı, güncel tartışmaların bu noktada çok etkili olduğunu unutmamak gerekir.

Tablo 5. Türk malı ve ürünleri nasıldır?

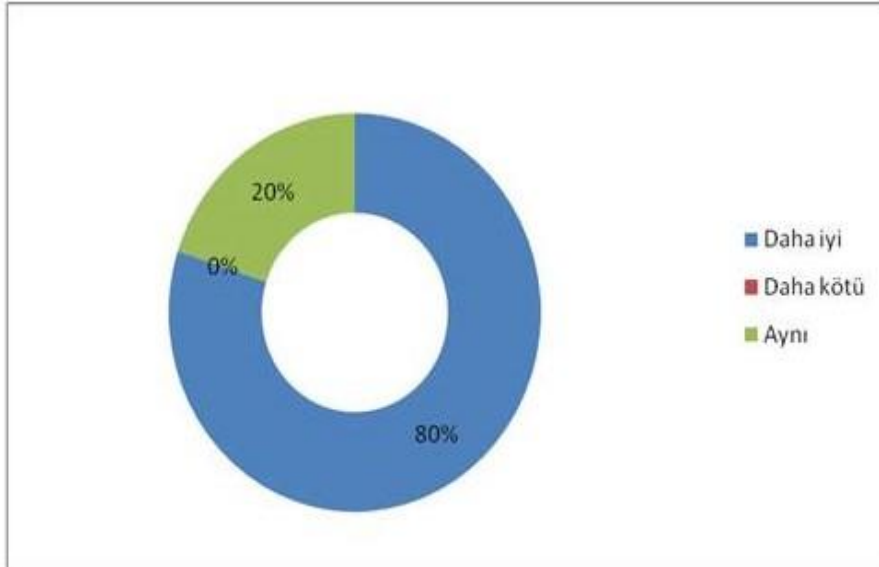
Iraklı üniversite öğrencilerin % 40'ı Türk mallarını kaliteli bulmaktadır. Irak mallarından daha kaliteli bulunanların oranı % 36 olarak görülmektedir. Gözlem ve görüşme süreçlerinde tespit edilen noktalardan biri, özellikle giyim ve gıda ürünleri konusunda Türk mallarının tercih edilmesidir. Katılımcılar ve bölge halkı, Çin ve yerli mallına oranla biraz daha pahalı olan Türk mallarını tercih etmekte ve bu ürünleri daha sağlıklı ve kaliteli bulmaktadır. Bu algının devamı veya değişimi konusunda "dikkatli olunması" gerektiğini yine tüketicilerin/katılımcıların kendisi beyan etmektedir. Bu algı, sadece Iraklılar için değil, bütün yabancılar için geçerlidir.

Turkish Studies

Tablo 6. Türkiye'nin (bütünleşme) geleceği hangi uluslararası yapıyla ilgili olabilir?

Türkiye'nin geleceğini Avrupa Birliği'nde gören öğrencilerin oranı %72 gibi yüksek bir rakamdır. Bakış açısı ve algı itibarıyla Ortadoğu insanı kültür, medeniyet ve yaşam tarzı bakımından Türkiye'yi zaten Avrupa olarak görmektedir. Bu nedenle Türkiye'nin geleceğini AB'de görmeleri olağan bir algıdır. Avrasya Birliği seçeneği ile Türkiye'nin Türk Dünyası liderliği arasında çelişkinin kavramsal olabileceği görüşmelerde tespit edilmiştir.

Hilafet konusundaki yüzdeler dilim, Türkiye'nin İslam ülkeleri arasındaki konumu ile tarihsel geçmişi ile ilgili bir algının yansımasıdır. Türkiye'nin İslamî çizgiden daha çok AB endeksli bir algı ile tanınmış olması, Doğu- Batı ekseninde yapılan taraflı tarafsız eleştirileri yorumlarken dikkate alınacak bir materyal olarak görülebilir.

Tablo 7. Gelecekte Türkiye ile Irak-Kürt Bölgesi ilişkilerinin nasıl olacağını düşünüyorsunuz?

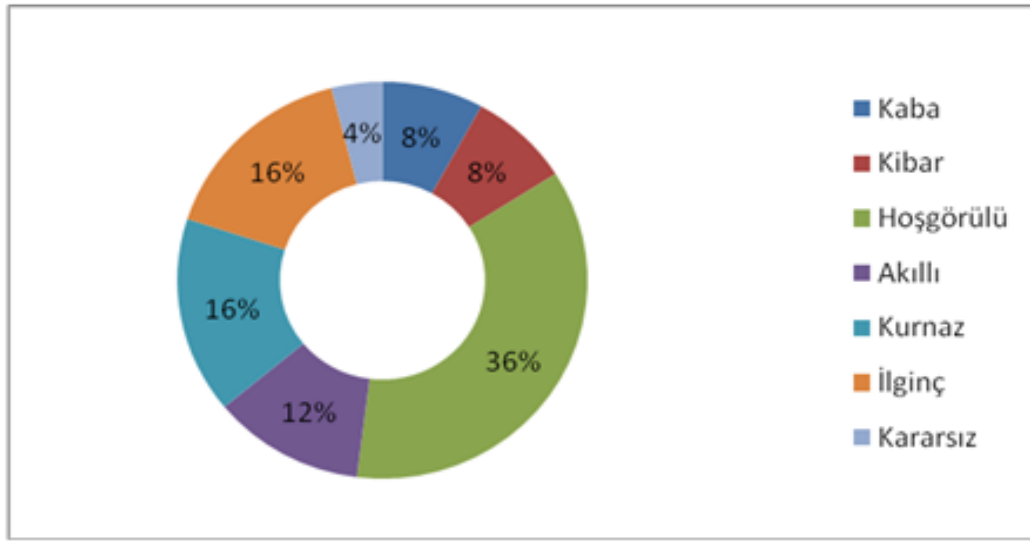
Türkiye ve Irak-Kürt Bölgesi ilişkilerinin geleceğiyle ilgili öğrencilerin oldukça umutlu olduğu görülmektedir. Öğrencilerin % 80'i ilişkilerin daha da gelişeceğini, yüzde 20'si de ilişkilerde bir değişiklik olmayacağını ifade etmektedir. Türkiye'nin dış politikadaki tercihlerinde kırılmanın

özellikle 2007'den sonra olduğu bilinmektedir. Irak özelinde Bağdat ve Erbil hattındaki değişim, Türkiye'nin 2011'de Erbil'de Başkonsolosluk açmasıyla zirveye ulaşmıştır. Dengeler açısından hem Şii Irak Hükümeti, hem de Sünni Kürt Bölgesi ile 'özel ilişkiler' yürüten Türkiye'nin bu politikasını riskli görenler kadar bunun gerekli ve zorunlu olduğunu savunanlar da vardır. Reel olan, mevcut ilişkilerdeki ivme ve bunun halk nezdindeki yansımasıdır. Örneklem grubun algısı ile gözlem sürecinde içinde bulunduğumuz toplumun bakış açısı hemen hemen aynı olduğu görülmüştür.

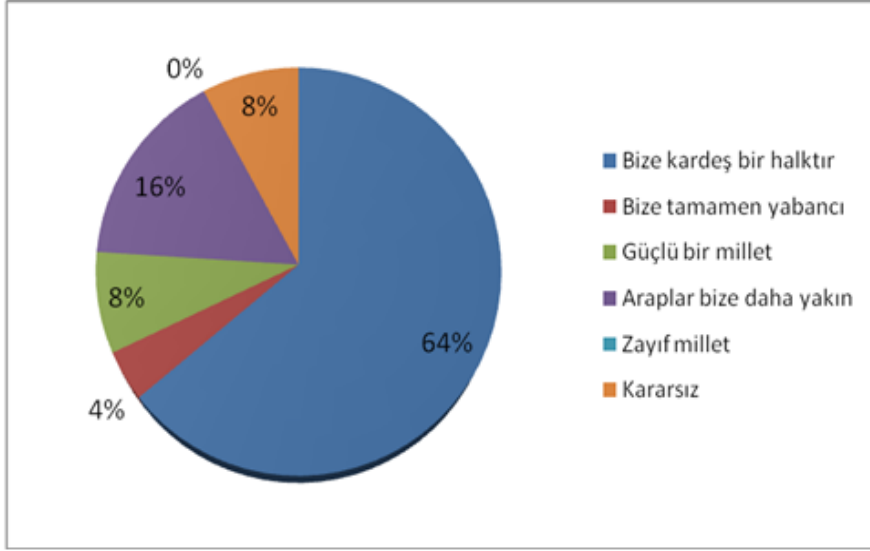
3.1 Türkler, Türk Halkı Algısı

Millet olarak Türklerin nasıl bir özellik taşıdığı, diğer toplumlardan ayırt edici özellikleri, kültür ve inanç konusundaki farklılıkları, mutfak kültürü gibi belli konular bu başlık altında incelenmiştir.

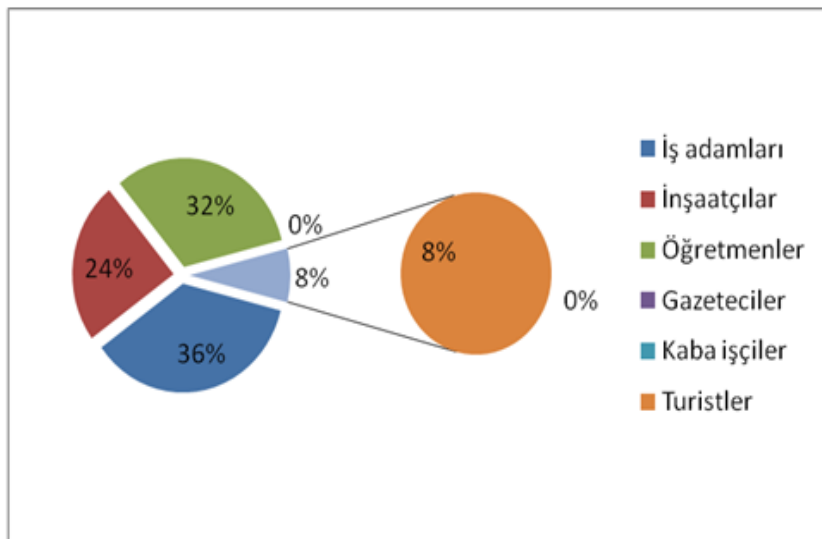
Tablo 8. Hangisi Türklerin ayır edici özelliğidir?

Katılımcıların yüzde 36'sı Türkleri "hoşgörülü" olarak tanımlarken %16'sı da Türkleri "kaba" bulabilmektedir. Kibar, akıllı ve hoş görülü seçenekleri benzer kategoride "olumlu" değerlendirme olarak görülebilir. Kaba ve kurnaz değerlendirmesi, Ortadoğu orjinli katılımcılar tarafından yapıldığı dikkate alınır, Mevlana ve Yunus'un öğretileri doğrultusunda sürekli kendine yön belirleyen Türkiye ve Türk insanının imaj olarak çizdiği "olumsuz" tarafların olduğu da muhakkaktır.

Tablo 9. Türk halkını nasıl görüyorsunuz?

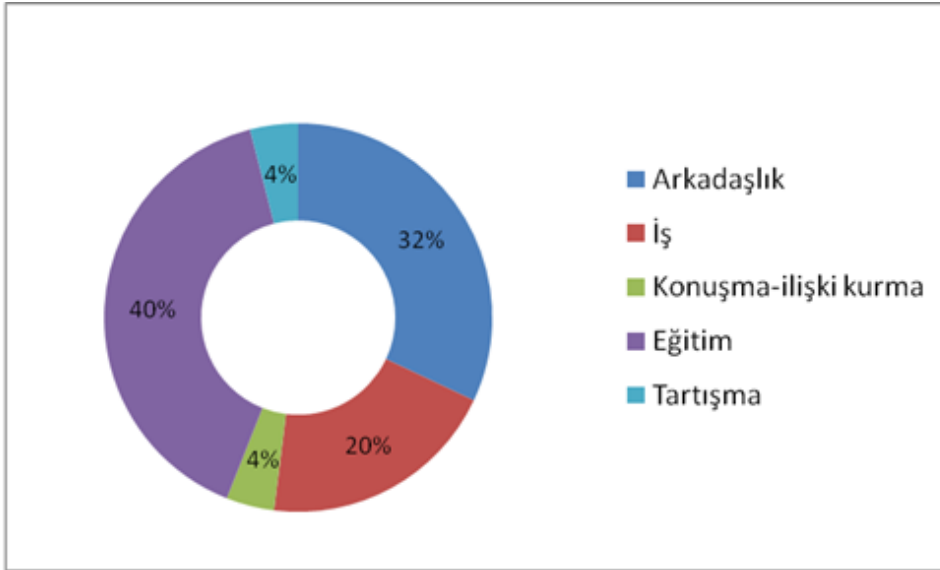
Iraklı öğrenciler, Türk halkını % 64 oranında kardeş bir halk olarak görmektedir. Katılımcıların %e 16'sı da beraber yaşadıkları Arapların, kendilerine Türker'den daha yakın olduğunu vurgulamaktadır. Görüşme formları dikkate alındığında son dönemde Türkiye'nin kendi Erasmus'u olarak görülen Mevlana Değişim Programı, Türkiye Bursları gibi dost ve akraba topluluklarla daha yakın bir iletişime imkân sağlayan uygulamaların olumlu yönde bir etkiye sahip olduklarını tespit etmek mümkündür. Politik söylem ve pratikler, devletler nezdinde halkların algıları üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir. Katılımcılara göre, Türkiye'nin Irakla yürüttüğü politikalar, bölgenin hassasiyeti dikkate alınarak revize edilmeli ve dengeler gözetilerek geliştirilmelidir. Çok yönlü, çok etkileşimli ve aynı zamanda çok bilinmeyenli bir denklem odağı olarak Ortadoğu, günebirlik değişen söylem ve politikaların merkezidir. Bu bağlamda 'dost ve akraba topluluklarla' "kardeş" olabilmek oldukça zordur. Buna rağmen algı ve bakış açısının olumluya evrilmiş olması dikkatle takip edilmelidir.

Tablo10. Türkler Irak-Kürt Bölgesi'nde genellikle hangi iş pozisyonuyla bulunurlar?

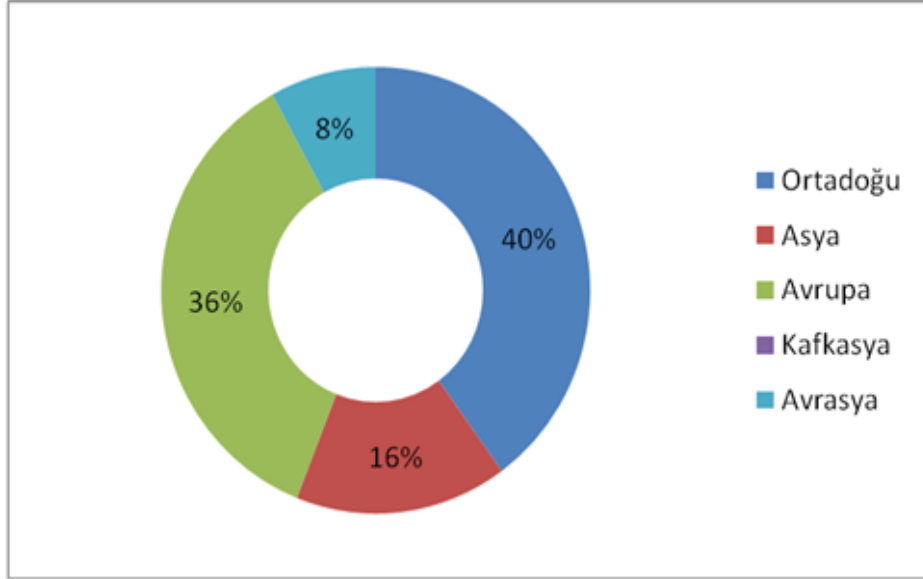
Turkish Studies

Türkiye'nin son dönemlerde Irak'la iki farklı merkez üzerinden politikalar geliştirdiği yukarıda ifade edilmişti. Gözlem süreci dikkate alındığında Türkiye'nin yönünü Bağdat'tan çok Erbil'e çevirdiğini, buna göre ticari, ekonomik ve askeri ilişkiler odağında Erbil'in olduğu söylenebilir. Irak - Kürt Bölgesi'nde Türkler genelde iş adamı (% 36), öğretmen (% 32) ve inşaatçı (% 24) olarak bilinmektedir. Türkiye'nin özellikle Kuzey Irak'la ticari hacmi dikkate alındığında bu algının haklılığı ortaya çıkacaktır. Almanya'dan sonra en fazla dış ticaret hacminin Irakla olduğu büyük çoğunluğu Kuzey Irak- görülebilir. Resmi rakamlara göre sayıları binleri bulan Türk şirketlerin Kuzey Irak'taki yatırımları ile resmi olmayan ve ortaklı hisse ile çalışmalar yapan şirketlerin yıllık ciroları bu algıyı kökleştirmektedir.

Tablo 11. Türklerle nasıl bir iletişimde bulunmak istersin?

Iraklı öğrenciler, en çok eğitim, arkadaşlık ve iş münasebetiyle Türklerle iletişim kurmak istediğini belirtmektedir. Eğitim alanında son zamanlarda Türkiye'nin yükselen bir değer olarak ortaya çıktığını tespit etmek olasıdır. Eğitim, üzerinde önemle durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Hükümetler arası görüşmeler, üniversitelerin ikili protokol çalışmaları, dil kursları, ortak yatırımlar ve model ülke olarak Türkiye'nin görülmesi, bunu bir fırsata dönüştürme imkânı sağlamaktadır. Ortadoğu'nun eğitim pastasından yeteri kadar faydalanmak için daha ciddi yatırımların yapılması gerekmektedir. Yapılan tespitlere göre, 2012 yılında Erbil'de yapılan uluslararası eğitim ve üniversite fuarına Türkiye'den sadece bir üniversite katılırken 2016 yılında yapılan tanıtım çalışmalarına 43 üniversitenin katılmış olması, hedef ve beklenti konusunda tatmin edici bir sonuç vermektedir. Türkiye'nin dost ve akraba topluluklarla yürüttüğü kapsayıcı politikalar, geliştirilen dostane ilişkiler eğitim ve ekonomi başta olmak üzere pek çok alanda 'olumlu algı'yı pekiştirmekte olduğu görülebilir.

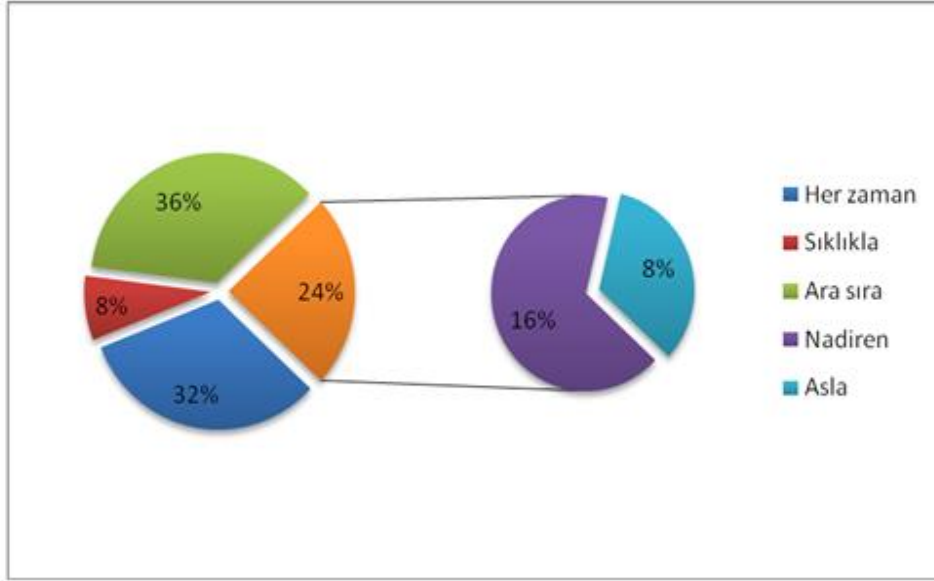
Tablo 12. Türk kültürünü hangi kültüre daha yakın buluyorsunuz?

Türk kültürünü, Ortadoğu kültürüne yakın bulanların oranıyla -% 40- Avrupa kültürüne yakın olduğunu düşünenlerin oranı -yüzde 36- birbirine oldukça yakındır. Bazı öğrenciler Türk kültürünü Asya kültürüne de yakın bulmaktadır.

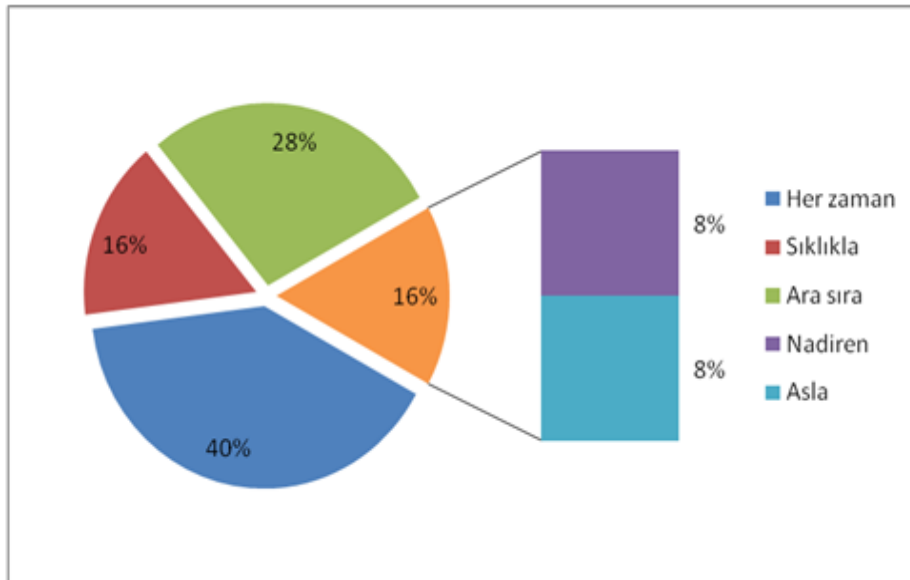
Tarihsel çizgi, kültürel ve medenî yapısı ile Türkiye, aslında bu tablonun bir yansıması olarak da okunabilir. Türkiye, Batılılar tarafından daima Doğulu, Arap ve Ortadoğulu toplumlar tarafından hep Batılı olarak görülmüştür. Bu hakikat; Tanzimat'tan itibaren ülke aydınları tarafından da sık sık dile getirilmiş, tartışılmış, tartışılmaya devam eden bir konu olarak güncelliğini bugüne kadar korumuştur.

Katılımcıların haklılık payları, 'bir kültür sentezi' yaşayan Türkiye'nin çokkültürlü yapısını ifade etmektedir. Osmanlı'dan kalan mirasın canlılığı ve yaşam alanı bulması dolayısıyla bu sentez her haliyle görülmektedir. Benzer bir değerlendirmenin Erasmus hareketliliği sebebiyle Türkiye'ye gelen Avrupalı öğrencilerde de gözlemlendiğini tespit etmek mümkündür.

Farklı kültürlerden Türkiye'ye gelen Erasmus öğrencileri, önce bir kültür şoku yaşarlar. Belli bir süre kaldıktan sonra şablon önyargılardan kurulan öğrenciler, Türkiye'de farklı inanç, yaşam değerleri ve insanlarla etkileşim içinde olabileceklerine kanaat getirirler(Yaylı, 2013: 2652).

Tablo 13. Türk yemeklerini seviyor musunuz?

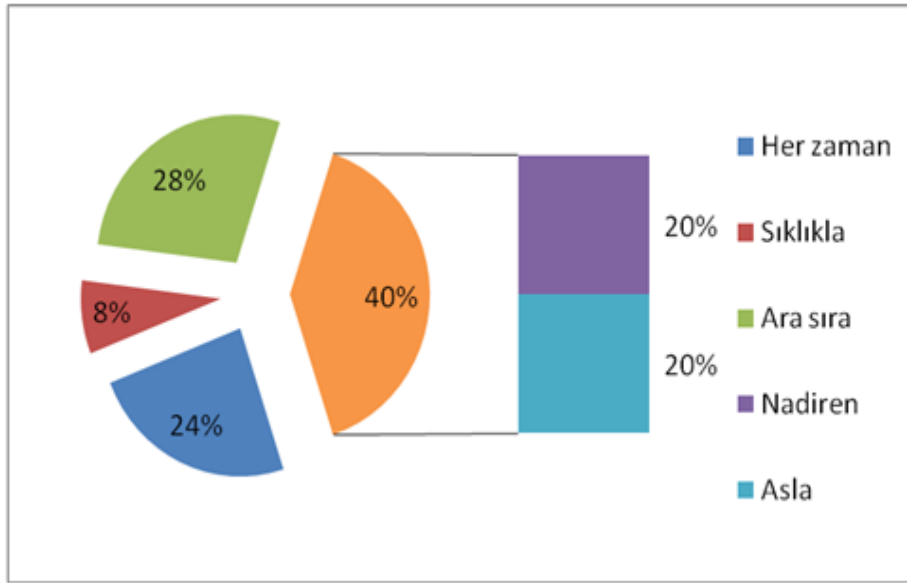
Dil ve kültürün ayrılmaz ikili olduğundan hareketle Türkçe öğrenen ve Türkiye'ye gelen öğrencilerin Türk mutfağı hakkındaki görüşleri incelendiğinde ortalama %80 gibi bir rakamla Türk yemeklerinin tercih edildiği/sevildiği tespit edilmektedir. Dil öğretiminin tek başına yapılmayacağını, bunun mutlaka kültürel unsurlarla pekiştirilmesi gerektiğini, bu nedenle dil ve kültürün bir arada verildiği bir ortam oluşturma gayretinin bir yansıması olarak bu okunabilir. Temelde birbirine çok uzak olmayan iki ülke mutfakları ve beslenme alışkanlıklarına bakıldığında Türk mutfağı ile ilgili olumlu bir algının varlığından söz etmek mümkündür.

Tablo 14. Türklerin sosyal mekânları beğeniyor musunuz?

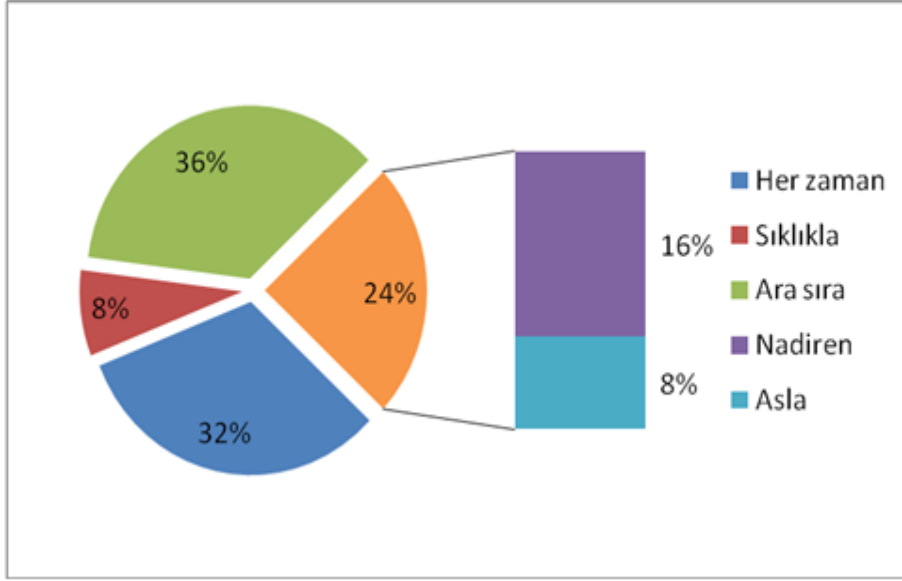
Turkish Studies

Türkiye’deki sosyal mekânlar ile yaşam alanlarının yabancılar tarafından tercih edildiği ve beğenildiği görülmektedir. Ortadoğu ve Arap dünyası özellikle tatil için Türkiye’yi tercih etmekte ve kendileri için ‘rahat bir ülke’ olarak tanımlamaktadırlar. Görüşülen öğrenciler, İstanbul başta olmak üzere, İzmir, Antalya ve Doğu Karadeniz’in- özellikle Uzungöl- kendileri için vazgeçilmez olduklarını ifade etmektedirler. Görüşmelerde fark edilen bir başka gerçeklik ise, Türk dizilerini seyreden insanların bu mekânları birebir görme istekleri ve bu dizilerdeki kişilerle tanışma talepleri olmuştur. Tercihlerde medyanın etkisi bu bağlamda oldukça dikkat çekicidir.

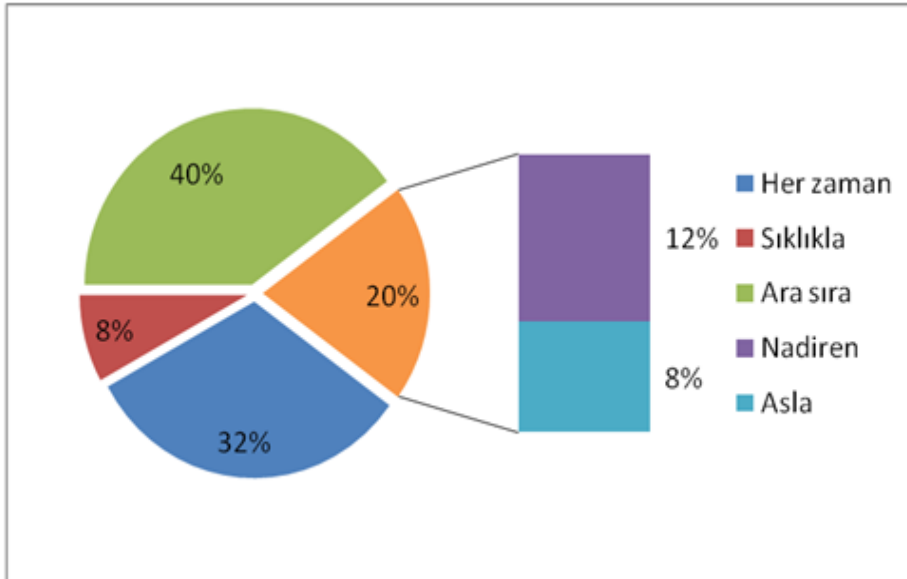
Tablo 15. Türk kıyafet ve giyimini beğeniyor musunuz?

Iraklı öğrencilerin Türk giyim kuşamı ile ilgili tercihlerine bakıldığında karma bir istatistikle karşılaşılmaktadır. “Her zaman ve sıklıkla” seçenekleri, %30 civarında olduğu görülmektedir. “Ara sıra” diyenlerin oranı ise dikkat çekicidir. Yerel kıyafetlerle beraber ülkede en çok tercih edilen giyim markalarının Türk malları olduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda, Türk malları ve markaları ile ilgili ciddi bir olumlu eğilim olduğu görüşmelerde tespit edilmiştir.

Tablo 16. Türkler kendilerini diğer milletlerden üstün mü görür?

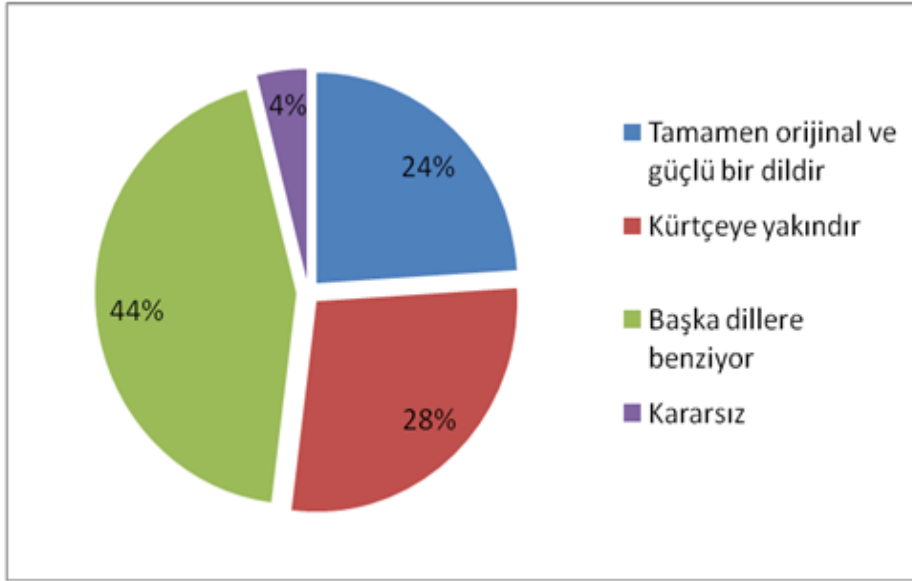
Iraklı öğrenciler Türklerin kendilerini diğer milletlerden üstün gördüğünü düşünmektedir. Ara sıra (% 36), her zaman (% 32) ve sıklıkla (% 8) Türklerin kendilerini üstün gördüğünü düşünmektedir (yüzde 76). Bu algı, hâkim kültür ile alt kültür kavramlarının bir yansıması olarak da okunabilir. Görüşme formlarında öğrencilerin açıklamalarından anlaşılan taraf, daha çok 'psikolojik algı' olduğudur.

Tablo 17. Türklerle Iraklıları dost ve akraba olarak görüyor musunuz?

Türklerin Iraklılarla dost ve akraba olduğunu düşünenlerin toplam oranı % 80 olarak görülmektedir. Uygulanan dış politikalar, ilişkilerin niteliği, sosyo- ekonomik çeşitlilik ile reel siyasi ilişkiler, bu algı üzerinde oldukça etkilidir. Görüşmelerde öğrenciler, Türkiye'yi kendilerine en yakın ülke, Türkleri dost ve akraba gördüklerini beyan etmişlerdir.

Turkish Studies

3.2 Türk Dili / Türkçe nasıl bir dildir?

Iraklı öğrenciler Türkçe'nin başka dillere benzediğini (% 48) ve tamamen orijinal ve güçlü bir dil olduğunu (% 24) düşünüyor. Kürtçeye benzediğini düşünenlerin oranı ise % 28'dir. Irak'ta - özellikle Kerkük ve Erbil'de- Türkmencenin konuşuluyor olması, Türkçede var olan Arapça ve Farsça kelime varlığının bu algı üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğu söylenebilir. Zira katılımcılar, "bu kelimeler Türkçe ise ben Türkçe biliyorum" yaklaşımı, Türkçenin tarihi süreçleri ve bu süreçlerde diğer dillerden ödünç aldığı kelimelerin varlıklarını sürdürmeleri ile açıklanabilir. Türkçenin "hâkim bir edebiyat ve bilim dili olduğu" konusundaki algılar, farklılıklar göstermektedir. Görüşme formlarındaki kayıtlarda Arapça bilen katılımcıların Türkçeyi başka dillere benzetirken sadece Kürtçe bilen ve yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler, Türkçeyi Kürtçeye yakın bulmaktadırlar.

4 Sonuç ve Tartışma

Çalışma, katılımcıların Türkçe öğrenmeden önceki algıları ile Türkçe öğrenip Türkiye'yi ziyaret ettikten sonraki algı değişimlerine de ışık tutmaktadır. Görüşme formundaki görüş ve düşünceler, bu algının değişim seyri hakkında bize yeteri kadar yorumlayıcı bilgiler vermektedir. Bu çalışmanın; ülkeler, diller ve kültürler arasındaki paylaşım ile iletişim ve birlikte yaşama kültürü gibi benzer uygulamalar için örnek teşkil edebilir.

1. Türkiye, Iraklı öğrenciler için komşu ve İslam ülkesi; kültür, sanat, bilim, ticaret, eğitim alanında gelişmiş; denizi, tarihi, camileri, doğasıyla güzel ve manzaralı "taşı toprağı altın bir ülke"dir. Öğrenciler; gelenek ve görenekleri, hoşgörüsü, misafirperverliğiyle etkileyici, dil gelişimi için ideal ve potansiyelini kullandığında "Amerika'yı bile geçebilecek bir ülke" olarak görmekte ve yaşamak istedikleri, kendilerine yakın bir ülke olarak tarif etmektedirler.

2. Iraklı öğrenciler, Türklerle Iraklıların özellikle din, yemekler, misafirperverlik ve giyim konusunda benzediğini düşünmektedir. Öğrenciler, ayrıca kardeşlik, arkadaşlık, iyilik, samimiyet, fedakârlık, ahlak, kültür, tarih, gelenek, aşiret, fikir, aşiret ve halay konusunda da benzerlikler bulunduğunu belirtirken, bazı öğrenciler Avrupalaşan ve değerlerini kaybeden Türklerin Iraklılara benzemediğini söylemektedirler.

3. Öğrenciler, Türk ve Irak kültürlerinin dil, giyim, eğitim, politika, sosyal mekânlar, ticaret, ilerleme, kültür, fikir, anlayışlar konusunda farklılaştığını düşünmektedir. Türklerden daha fazla geleneklere bağlı olduğunu düşünen öğrenciler; mutfak kültüründe, Türklerin kendilerinden farklı olduklarını, özellikle çayı çok tüketmelerinde Türk-İrak kültürlerinin farklılaştığını ifade etmektedirler.

4. Iraklı öğrencilerin ekseriyeti, Türkiye'de rahatça yaşayabileceğini düşünmektedir. Gençlerin özellikle giyim kuşam konusundaki cesareti, fikri uyumsuzluk, ekonomik nedenler, güven, pahalılık, gurbet gibi başlıklar gençleri Türkiye'de yaşama konusunda endişelendirirken, Müslüman bir ülke olmasının avantajları olduğunu vurgulamaktadır. Türkiye'de rahatça yaşayamayacağını ve yaşamak istemediğini beyan eden öğrenciler dil, kültür farkı ve özellikle milliyetçilik fikrinin kendilerini zorlayacağını düşünmektedir.

5. Türkler ve Batılıların özellikle giyim, eğitim, turizm, ticaret, teknolojik gelişme, özgürlük, gibi konularda belirgin olarak birbirine benzediğini düşünen öğrenciler; özellikle ev tasarımı, şehirleşme, sanayileşme, sosyal ilişkiler, politika, demokrasi, gençlere verdiği önem, katılımcılık, sanat ve davranış açısından benzerlikler olduğunu kaydetmektedirler. Farklı dinlere mensup olmalarına rağmen Türkler ve Avrupalıların dizi film, giyim ve kültürel öğelerinin benzemiş olmasını eleştirmektedirler.

6. Türkiye'ye gelmeden önce ve geldikten sonra Türkiye ve Türkler hakkındaki fikrinin değişip değişmediği sorulan gençler, belli oranda farklılık olduğunu belirtmektedirler. Daha önce Türkleri yabancı sevmeyen, milliyetçi, bencil, maddiyatçı, sert, kaba, kurnaz ve Kürtleri ve Arapları sevmeyen olarak düşündüğünü belirten öğrencilerin bazılarının fikri olumlu yönde değişiklik göstermiştir. Türkleri, dost ve cana yakın; iyi, yardımsever, kardeşçe sevgi duyan, sempatik, pozitif, çalışkan olarak gördüklerini ifade etmektedirler.

7. Iraklı öğrenciler, Türkçe öğrenirken en çok okuma, dil bilgisi, gramer, sesli harfler, ekler, yapım ekleri, kompozisyon yazma, edebi sanatlar ve font konusunda sıkıntı yaşadıklarını söylemektedirler. Ancak Türk dizilerini seyrederek Türkçe öğrenmenin kolaylaştığını da beyan etmektedirler.

Çalışmamız, TESEV'in 2011'de Mensur Akgün, Sabiha Senyücel Gündoğar'a yaptırdığı "Ortadoğu'da Türkiye Algısı" raporuyla yakın bir paralellikte olup destekleyici mahiyettedir. Bu bakımdan çalışmanın ülke bazında yapılacak başka çalışmalara kaynaklık edebileceğini, vizyon belgesi oluşturma ve özelden dil ve eğitim politikaları oluşturmada dikkate alınabilecek veriler içerdiği söylenebilir.

2013 yılında Suriyeli mülteciler üzerine yapılan benzer bir çalışmada Türkiye, Türkler ve Türkçe ile ilgili benzer olumlu bir algının olduğunu görmekteyiz. Buna göre; "güven" kavramının Suriyeli mültecilerin bilinçaltılarında geliştirdikleri kavramlar itibarıyla "kargaşadan düzenli bir ortama geldikleri", Türk ve Türkiye metaforlarının olumlu bir çağrışımla kullanıldığı Türk'e ve Türkiye'ye "güven" duyulduğunun bir kanıtı olarak tespit edilmektedir(Akkaya, 2013: 185).

Türkiye'nin yabancılar nezdindeki yeri ve algısı, merak edilen bir olgu olduğu kadar; gelecek ile ilgili politik, sosyal, ekonomik ve kültürel değerleri de etkileyen bir konudur. Bu bakımdan 'dışardan bakan bir gözün' değerlendirmesi ile kendi aynasında kim olduğunu idrak etmeye çalışan bir ülkenin reel yapısı daha net okunacaktır. Algıların farklılaşması çeşitli faktörlere bağlı olsa da 'doğruluk payları' görecelik penceresinden dikkatle takip edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, A., (2013). “Suriyeli Mültecilerin Türkçe Algıları”, **Ekev Akademi Dergisi** Yıl: 17 Sayı: 56. ss. 179-190
- Bölükbaş, F. – Keskin, F., (2010). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Metinlerin Kültür Aktarımındaki İşlevi” **Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/4 Fall**.
- Ofra B., (2013). “Ankara, Erbil, Baghdad: Relations Fraught with Dilemmas”, **Ortadoğu Etütleri, Volume 5, No 1, July, pp.65-84**.
- Oxford, R. L. (1999). **Anxiety and the Language Learner: new insights**: J. Arnold (ed.)
Affect in Language Learning, Cambridge: Cambridge University Press
- Oktav, Ö. Z., (2010). “Çok Boyutlu Türk Dış Politikasına Bir Örnek: Türkiye-İrak-Bölgesel Kültür Yönetimi Arasında Gelişen İlişkiler ve Nedenleri”, **Ortadoğu Etütleri**, Ocak Cilt 2, Sayı 2, ss. 53-74
- Rosa, J. and Trivedi, S. (2016). **Diaspora and Language**, The Routledge Handbook of Migration and Language. Edited by Suresh Canagarajah. New York, NY: Routledge.
- Sarıtaş, A. (2015). “Kültürlerarası İletişim Odaklı Yaklaşımın Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Uygulanması ve Öğrenci Görüşleri”, **International Journal of Languages’ Education and Teaching, UDES 2015**, s. 1299-1332.
- Şeref, İ.(2013). “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Yazma Ve Konuşma Becerileri Kazandırmada İletişimsel Yaklaşımın Kullanımı İçin Model Önerisi”, **International Journal of Language Education and Teaching Volume 1 / 2013**, s.43-60.
- Tabak, Göçer, (2014). “Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kullanılabilecek Fiziksel–Duygusal–Kültürel Yöntem: Kuramsal Bir Çalışma”, **Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi**, Cilt:3 Sayı:2 s.152-162.
- Tashmin, N. (2016). “Diaspora and Multiculturalism”, **World Scientific News, WSN 28**, s.13-19
- Yaylı, D. (2015). “The Views of Erasmus Students Learning Turkish in Turkey,” **Procedia – Social and Behavioral Sciences 191**, 2650 – 2654
- https://aciktoplumvakfi.org.tr/pdf/Ortadogu_Turkiye_Algisi_2011.pdf
- http://tesev.org.tr/wp-content/uploads/2015/11/Turkiyede_Dis_Politika_Algisi.pdf